

Károli Gáspár Református Egyetem
Hittudományi Kar

SZEMESZTERFÜZET

Szemináriumok

2021/2022. tanév

II. félév

Tartalom

HT BSVS138 - Izrael vallástörténete	4
HT RSVS130 - Összehasonlító vallástörténet	5
HT BSVS226, HT ÉRTÉ388 - Költészet és teológia a zsoltárokbán	6
HT BSVS227, HT ÉRTÉ389 - Bevezetés a deuterokanonikus könyvekbe	7
HT BSVS223, HT ÉRTÉ535 - Az ókori Izrael történetének újasszír forrásai.....	8
HT BSVS201, HT ÉRTÉ294 – Bevezetés a héber lexikográfiába	10
HT BSVS229, HT ÉRTÉ391 – Cigányság és keresztyénség.....	10
HT BSVS232 – Izrael és AsszírIA	12
HT BSVS230 – Bibliai héber nyelvgyakorlat.....	13
HT BSVS231 – Bibliai arám nyelv	13
HT ÓSZB017, 019, 021 – Ószövetségi írásmagyarázat 2., 4., 6.....	14
HT ÉRTÉ295 – A mai Izrael élete	15
HT BSVS228, HT ÉRTÉ290– Nem elég, hogy keresztyén vagyok? fundamentalista, evangelikál vagy liberális – fogalomdefiníciók James Barral – Reading James Barr’s Fundamentalism	15
HT ÉRTÉ549 - Spirituality of Everyday Life (in English)	17
HT ÉRTÉ390 - Szakdolgozat I. (orientáció).....	18
HT RSVS201, HT ÉRTÉ393 – Új ateizmus	19
HT GSVS156, HT ÉRTÉ548 – Hivatástisztázás transzgenerációs összefüggésben.....	20
HT GSVS121 – A prédikációírás ABC-je	20
HT GSVS146, HT ÉRTÉ296 – Az irodalom használata a lelkeszi munkában.....	21
HT GSVS031, HT ÉRTÉ257 – Irodalomterápia	22
HT RSVS327 – Egyháztörténeti források digitalizálása.....	23
HT RSVS315, HT ÉRTÉ543 – Nemzeti reformációk	24
HT RSVS333, HT ÉRTÉ285 – A református etika törvényszemlélete	25
HT ÉRTÉ384 – Ének készségfejlesztés 1.	27
HT ÉRTÉ504 – Ének készségfejlesztés 2.	27
HT ÉRTÉ193 – Kamarazene, kamaraének – Kantáta.....	28
HT ÉRTÉ392 – Zsoltáros Istentiszteletek.....	28
HT ÉRTÉ545 – A zenei írás-olvasás alapjai.....	29
HT ÉRTÉ013, 015, 017, 019, 021 – Egyházi zene 2, 4, 6, 8, 10	29
HT ÉRTÉ550 – Egyházjog a gyakorlatban.....	30
HT ÉRTÉ547 – „Károlis, de hogyan?” – értelmiségiként a XXI. században	30
HT RSVS129 – Latin nyelvgyakorlat	33
HT LSVL025 – Német egyházi szaknyelv 1.....	34
HT LSVL027 – Német egyházi szaknyelv 3.....	35

HT LSVL014 – Angol egyházi szaknyelv 1.	36
HT LSVL032 – Angol egyházi szaknyelv 3.	37
HT VPPG067 – V. év Ifjúsági munka blokk – 2022. március 1-4.	38
HT VPPG049 – V. év Hittanoktatási blokk – 2022. március 21-25.	39

HT BSVS138 - Izrael vallástörténete

Tantárgy felelőse: Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 3 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzus során a hallgatók megismerkednek az ókori Izrael vallásával, annak bibliai és Biblián kívüli szöveges forrásaival és tárgyi emlékeivel. Az összehasonlító és elemző bemutatás révén teljes komplexitásába és történeti változásaiba nyerhetnek betekintést. Az izraeli vallás elemeinek és gyakorlatának bemutatásával a bibliai szöveg jobb megértésére juthatnak el a hallgatók.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Történeti korszakok és vallástörténeti változások. Vallástörténet és bibliai teológia. 2. Vallások Szíria és Palesztina térségében 3. A jahvizmus „születése”: monolatria-henoteizmus-monoteizmus 4. „Klasszikus” jahvizmus a királyság idején: Izrael és Júda vallásai 5. Fogság utáni vallásosság 6. Hellenisztikus és római kori izraeli vallásosság 7. Kultuszhelyek 8. Papság 9. Áldozatok 10. Ünnepek 11. A prófétizmus vallástörténeti helye 12. A zsolttárok helye a kultuszban 13. Temetkezés és túlvilághit 14. Az izraeli jog 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
-				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Karasszon István: <i>Az óizraeli vallás</i> . Budapest, 1994. Xeravits Géza: <i>Tanulmányok az ókori Izrael kultuszáról</i> (Simeon könyvek 2.), Pápa - Budapest, 2008.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Mircea Eliade: <i>Vallási hiedelmek és eszmék története I</i> . Budapest, 1996. Ziony Zevit: <i>Religions of Ancient Israel: A Synthesis of Parallaxic Approaches</i> , London, 2001. Patrick D. Miller: <i>Religion of Ancient Israel</i> , Louisville, Kent, 2000. Rainer Albertz: <i>Religionsgeschichte Israel in alttestamentlichen Zeit I-II</i> . Göttingen, 1992. Susan Niditch: <i>Ancient Israelite Religion</i> , Oxford, 2008. Zsengellér József: Egytemplomúság. A kultuszhely kizárólagossága Izrael teológiájában és vallásgyakorlatában, in Uő.: <i>Textus és kontextus – Az Ószövetség megértésének lehetőségei</i> , Budapest, 2011, 130-187.				

HT RSVS130 - Összehasonlító vallástörténet

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az összehasonlító vallástörténet című tárgy elsődleges célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a vallások kialakulásáról szóló főbb elméletekről, megismerkedjenek a vallási gondolkodás archaikus formáival, világvallások kialakulásának, differenciálódásának főbb útjaival.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kurzus elvégzése után a hallgatóknak a fenti ismereteken túl jártasságot kell szerezniük a vallástudományi források kezelésben, ismerniük kell az egyes világvallások történetének főbb szakaszait, fejlődésük fontosabb elágazási pontjait, alapvető tanításait.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> • az órákon való aktív részvétel • kiadott szakirodalom feldolgozása • a félév elején kiadott témában otthoni írásbeli munka elkészítése 				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> • A vallástörténet klasszikusai (szerk. Simon Róbert), Budapest, 2003. Az alábbi részek: 19-37.o.,89-126.o.149-198.o.,221-261.o.261-290.o.291-317.o.,317-336.o.,337-346.o.,359-433.o.,433-537.o.537-567.o.567-617o.,617-641 o., 641-648-ig. • M. Eliade, A vallási hiedelmek és eszmék története, Budapest, 2006, 84-105.o., 156-176.o.,176-199.o., 199-238.o., 238-260.o.,276-291.o.,291-319.o.,319-338.o.,338-360.o.,362-382.o., 428-442.o.,442-452.o. 471-490.o., 490-506.o., 506-560.o.,608-621.o.,624-643.o.,643.670.o.,690-713.o., 718-741.o., 747-759.o. • H. von Glasenapp, Az öt világvallás. Budapest, 1981. (későbbi kiadások is felhasználhatók) • M. Eliade, Képek és jelképek, Budapest, 1997. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Evans-Prichard, E.E., Theories of Primitive Religion, Oxford, 1965. Masuzawa, T., In Search of Dreamtime: The Quest for the Origin of Religion. Chichago, 1993. Lévi-Strauss, C., Strukturális antropológia, II, (ford. Szántó Diana) Budapest, 2001, 99-221.o.				

HT BSVS226, HT ÉRTÉ388 - Költészet és teológia a zsoltárokbán

Tantárgy felelőse: Dr. Péntek Dániel Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: 2., 4., 6., 8., 10.	Értékelés módszere: órai munka, szemináriumi dolgozat
Órarendi beosztás: csütörtök 15:45-17:15 (oktatóval való egyeztetés alapján módosítható)				

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus során a hallgatók egyes, az oktató által kiválasztott zsoltárok olvasásán keresztül szerezhetnek mélyebb ismereteket a zsoltárok poétikai, valamint tartalmi és teológiai jellegzetességeiről. Emellett a kurzus célja az is, hogy választ keressen arra a kérdésre, hogy a zsoltárok formai és teológiai gazdagsága miképpen gazdagíthatja közösségi (istentiszteleti) imádságainkat, illetve egyéni kegyességünket. A kurzus során a tematikában szereplő zsoltárok közül legalább egyet héber nyelven fogunk közösen olvasni az órán!

A kurzus részben az oktató által korábban tartott Bevezetés a zsoltárköltészetbe kurzusra épül, de annak korábbi teljesítése nélkül is elvégezhető.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés: A Zsoltárok könyve felépítése. Műfajok a Zsoltárok könyvében.
2. Az egyén panasza (Olvasandó: Zsolt 3, 7, 27, 42, 55, 102)
3. Az egyén hálaadása (Olvasandó: Zsolt 41, 66)
4. Egy „hálaadási liturgia”: Zsolt 107
5. Az egyén bűnvallása (Olvasandó: Zsolt 51)
6. Az egyén bizalma (Olvasandó: Zsolt 16, 23, 49, 73)
7. A közösség panasza (Olvasandó: Zsolt 44, 74)
8. A közösség hálaadása (Olvasandó: Zsolt 124, 129)
9. „Az ÚR uralkodik” (Olvasandó: Zsolt 47, 93, 97)
10. Himnuszok (Olvasandó: Zsolt 105-106)
11. Himnuszok 2. – Az ún. Halleluja-zsoltárok (Olvasandó: Zsolt 111, 146)
12. Összefoglalás: Teológia és költészet a zsoltárokbán

Évközi tanulmányi követelmények:

1. órai munka
2. a kötelező szakirodalom és az egyes zsoltárok (egy esetben héber nyelven!) otthoni olvasása
3. szemináriumi dolgozat egy, az oktatóval egyeztetett témából (terjedelem: 3-4 oldal)

Kötelező irodalom:

Dietrich Bonhoeffer: *A Szentírás imádságoskönyve*, Kolozsvár: Koinónia, 2002.
Hans-Joachim Kraus: *Theology of the Psalms*, Minneapolis: Fortress Press, 1992.

Ajánlott irodalom:

William P. Brown (szerk.): *Oxford Handbook of the Psalms*, Oxford: Oxford University Press, 2014
Hermann Gunkel – Joachim Begrich: *Einleitung in die Psalmen: Die Gattungen der religiösen Lyrik Israels*, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 1933.
Othmar Keel: *The Symbolism of the Biblical World: Ancient Near Eastern Iconography and the Book of Psalms*, Winona Lake: Eisenbrauns, 1997.
Sigmund Mowinckel: *The Psalms in Israel's Worship*, 1-2. köt., ford. D. R. Ap-Thomas, Oxford: Basil Blackwell, 1962.
Klaus Seybold: *Die Psalmen: Eine Einführung*, Stuttgart: Kohlhammer, 1986. (vagy angolul: Klaus Seybold:

Introducing the Psalms, translated by R. Grame Dunphy, London – New York: T&T Clark, 1990.
 Klaus Seybold: *Die Psalmen* (HAT 1/15), Tübingen: Mohr Siebeck, 1996.
 Klaus Seybold: *Poetik der Psalmen*, Stuttgart: Kohlhammer, 2003.
 Simon T. László: *Hozzatok szavakat magatokkal – Közelítések a zsoltárokhoz* (Lectio Divina 6), Bakonybél – Budapest: Szent Maurícius Monostor – L'Harmattan, 2007.
 Xeravits Géza: *Tanulmányok az ókori Izrael kultuszáról*, Pápa – Budapest: Pápai Teológiai Akadémia – L'Harmattan, 2008, 69-95.

HT BSVS227, HT ÉRTÉ389 - Bevezetés a deuterokanonikus könyvekbe

Tantárgy felelőse: Dr. Péntek Dániel Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: 2., 4., 6., 8., 10., 12	Értékelés módszere: órai munka
Órarendi beosztás: szerda 15:00-16:30 (oktatóval való egyeztetés alapján módosítható)				
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja, egyrészt az, hogy a hallgatók megismerkedjenek az egyes deuterokanonikus könyvek tartalmával, másrészt pedig az, hogy bevezetést nyújtson e könyvek szöveg- és irodalomtörténetébe, valamint történeti és kulturális háttérükbe. A kurzus során követelmény az is, hogy a hallgatók hétről-hétre egyénileg elolvassák az egyes könyveket, illetve a hosszabb könyvek esetén az oktató által kiválasztott szemelvényeket, illetve a kapcsolódó tankönyvfejezeteket, a kontaktórák során pedig az egyéni munkára építve fogjuk elemezni az egyes iratokat.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés: Terminológiai kérdések; Palesztina a hellenisztikus korban; Műfajok 2. Tóbit könyve 3. Judit könyve 4. A Makkabeusok első könyve 5. A Makkabeusok második könyve 6. Jézus Sirák fia (Ben Szira) könyve 7. Bölcsesség könyve 8. Báruk könyve és Jeremiás levele 9. Eszter könyvének görög nyelven fennmaradt többletei 10. Dániel könyvének görög nyelven fennmaradt többletei 11. Néhány további, a „keleti kánonokban”, illetve ókori szöveggyűjteményekben szereplő irat: Manassé imája, az ún. 151. zsoltár, 3-4Makkabeusok, 3-4 Ezsdrás 12. A deuterokanonikus könyvek teológiája 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. a forrásszövegek és a szakirodalom otthoni olvasása 2. órai aktivitás 				
Kötelező irodalom:				
<i>Deuterokanonikus bibliai könyvek – A Septuaginta alapján</i> , Budapest: Magyar Bibliatársulat – Kálvin Kiadó, 1998.				

Xeravits Géza: *A deuterokanonikus könyvek – Bevezetés a keletkezés- és irodalomtörténetükbe* (Deuterocanonica 4), Pápa – Budapest: Pápai Református Teológiai Akadémia – L'Harmattan, 2008.

Ajánlott irodalom:

John J. Collins: *Introduction to the Hebrew Bible and Deutero-Canonical Books*, Minneapolis: Fortress Press, 2018, 572-576, 596-625.

Otto Kaiser: *The Old Testament Apocrypha – An Introduction*, Peabody: Hendrickson, 2004.

Karasszon István: *Tényleg megőrült Antiokhosz Epiphánész?*, in *Uő.: Az Ószövetség varázsa* (Kréné 3), Budapest: Új Mandátum, 2004, 180-198.

Bruce M. Metzger: *An Introduction to the Apocrypha*, Oxford: Oxford University Press, 1977.

William Oscar Emil Oesterley: *An Introduction to the Books of the Apocrypha*, London: SPCK, 1935.

Rózsa Huba: *Bevezetés az Ószövetség könyveibe – Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom-és hagyománytörténetébe* (Szent István Kézikönyvek 14), Budapest: Szent István Társulat, 2016, 794-853.

David A. deSilva: *Introducing the Apocrypha – Message, Context and Significance*, Grand Rapids: Baker, 2002.

Charles Cutler Torrey: *The Apocryphal Literature – A Brief Introduction*, New Haven: Yale University Press, 1945.

James C. VanderKam: *An Introduction to Early Judaism*, Grand Rapids, Eerdmans, 2001.

Xeravits Géza – Zsengellér József (szerk.): *Szövetségek erőterében – A deuterokanonikus irodalom alapvető kérdései* (Deuterocanonica 1), Pápa – Budapest: Pápai Református Teológiai Akadémia – L'Harmattan, 2008.

Xeravits Géza – Zsengellér József (szerk.): *Tobit/Tóbiás könyve* (Deuterocanonica 2), Pápa – Budapest: Pápai Református Teológiai Akadémia – L'Harmattan, 2008.

Zsengellér József: *A kánon többszólalásága – A Héber Biblia/Ószövetség szöveg- és kánon története*, Budapest: L'Harmattan – Kálvin, 2014.

Zsengellér József: *Manassé imája – Egy bibliai apokrif karrierje*, Bakonybél – Budapest: Szent Maurícius Monostor – L'Harmattan, 2021.

HT BSVS223, HT ÉRTÉ535 - Az ókori Izrael történetének újasszír forrásai

Tantárgy felelőse: Dr. Péntek Dániel Gábor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: 4., 6., 8., 10., 12	Értékelés módszere: órai munka, kiselőadás
Órarendi beosztás: szerda 16:30-18:00 (oktatóval való egyeztetés alapján módosítható)				

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a hallgatók elmélyítve a Bibliai kortörténet 1. kurzuson szerzett ismereteiket megismerkedjenek, az ókori Izrael és Júda nagybirodalmi kontextusával, történetének akkád nyelvű szöveges forrásaival, a királyfelirat műfajával, valamint azokkal az újasszír királyfelirat-részletekkel, amelyek fontos adalékokat tartalmaznak Izrael és Júda államainak történetéhez. A hallgatók a kurzus keretében magyar fordításban olvashatják a forrásszemelvényeket.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés: Asszíria története
2. Izrael története az újasszír korban
3. II. Assurnaszípal királyfeliratai
4. III. Salmanészár királyfeliratai
5. III. Adad-nirári királyfeliratai
6. III. Tiglat-pileser királyfeliratai
7. Samária elfoglalása a Babilóni Krónikában

8. II. Sarrukin királyfeliratai
9. Szanhérib királyfeliratai
10. Eszarhaddon királyfeliratai
11. Assurbanipal királyfeliratai
12. Az Újasszír birodalom bukása a bibliai hagyomány tükrében

Évközi tanulmányi követelmények:

1. a források órai és otthoni feldolgozása (magyar fordításban)
2. kiselőadás tartása egy, a hallgató által választott témából

Kötelező irodalom:

Harmatta János (szerk.): *Ókori keleti történeti chrestomathia*, Budapest: Osiris, 2003. (és korábbi kiadások)
 Amelie Kuhrt: *Az ókori Közel-Kelet*, (ford. Mohay Gergely), Budapest: PPKÉ-BTK, 2005.
 Michael Roaf: *A mezopotámiai világ atlasza*, (ford. Dezső Tamás), Budapest: Helikon Kiadó – Magyar Könyvklub, 1999.
 Az *Ókori keleti történeti chrestomathia*-ban nem szereplő forrásokat a hallgatók az oktató fordításában, handout formájában kapják meg.

Ajánlott irodalom:

Karasszon István: *Izrael története* (Kréne 10), Budapest: Új Mandátum 2009.
 Vér Ádám: *Az Újasszír Birodalom keleti tartományai*, Budapest – Pécs: L'Harmattan – Pécsi Tudományegyetem, 2018.
 A. Kirk Grayson: *Assyrian Rulers of the Early First Millennium BC I (1114-859 BC)*, Royal Inscriptions of Mesopotamia - Assyrian Periods, Vol. 2., Toronto: University of Toronto Press, 1991.
 A. Kirk Grayson: *Assyrian Rulers of the Early First Millennium BC II (858-745 BC)*, Royal Inscriptions of Mesopotamia - Assyrian Periods, Vol. 3., Toronto: University of Toronto Press, 1996.
 Hayim Tadmor – Shigeo Yamada: *The Royal Inscriptions of Tiglath-pileser III (744-727 BC) and Shalmaneser V (726-722 BC), Kings of Assyria*, The Royal Inscriptions of the Neo-Assyrian Period, Vol. 1., Winona Lake: Eisenbrauns, 2011.
 A. Kirk Grayson – Jamie Novotny: *The Royal Inscriptions of Sennacherib King of Assyria (704-681 BC), Part 1*, The Royal Inscriptions of the Neo-Assyrian Period, Vol. 3/1., Winona Lake: Eisenbrauns, 2012.
 A. Kirk Grayson – Jamie Novotny: *The Royal Inscriptions of Sennacherib King of Assyria (704-681 BC), Part 2*, The Royal Inscriptions of the Neo-Assyrian Period. Vol. 3/2., Winona Lake: Eisenbrauns, 2014.
 Erle Leichty: *The Royal Inscriptions of Esarhaddon King of Assyria (680-669)*, The Royal Inscriptions of the Neo-Assyrian Period, Vol. 4., Winona Lake: Eisenbrauns, 2011.
 Jamie Novotny – Joshua Jeffers: *The Royal Inscriptions of Ashurbanipal (668-631 BC), Assur-etal-ilani (630-627 BC), and Sin-šarra-iškun (626-612 BC), Kings of Assyria*, The Royal Inscriptions of the Neo-Assyrian Period, Vol. 5/1, Winona Lake: Eisenbrauns, 2018.

HT BSVS201, HT ÉRTÉ294 – Bevezetés a héber lexikográfiába

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László S.	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Héber 1., Héber 2.	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László S.	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Bevezetés a héber lexikográfiába.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<p>Az alábbi témákkal ismerkedhet meg a szeminarista diák: a héber lexikográfia (szótárírás) története, bevezetés a szótárhasználatba, a szótárírás atyja: Gesenius és munkássága, hatása: a Buhl-féle átdolgozás, a szótárírás angolszász (BDB, DCH, CDCH) és német (KBL = HALAT/HALOT, Holladay, Ges18) útja, ezek jellemzői, erősségei és gyengéi. Mitől „nagy”-szótár egy héber nagyszótár? Az ún. közepes és kisszótárak világa. Teszt alá vetjük a megjelenés alatt előtti új Bibliai Héber Magyar Szótárt, összevetjük magyar elődjével és angol/német kortársaival, különös tekintettel az új szótár specifikumaira. Digitális szótárak a virtuális térben, a szótárírás jövője: zsákutcák és lehetséges irányok felvázolása.</p> <p>Alapszintű angol és német nyelvismeret szükséges, továbbá digitális alapok is elvártak (hogyan gépeljük héberül? hogyan importáljunk nem latin fontokkal írt szövegeket? Honnan és hogyan installáljunk akkád, ugariti, arámi stb. fontokat?)</p>				
Évközi tanulmányi követelmények:				
rendszeres jelenlét, aktivitás, folyamatos otthoni munka				
Kötelező irodalom:				
<p>magyarul: az előadó lexikográfiai tanulmányai angolul, németül: szótárak előszava, J. Barr, G.R. Driver, D.J.A. Clines válogatott írásai</p>				

HT BSVS229, HT ÉRTÉ391 – Cigányság és keresztyénség

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László S.	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László S.	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
<p>A hallgatók a szemeszter során megismerkednek a hazai cigány csoportok történelmi és nyelvi hátterével, csoportjainak jellegzetességével. A félév során kitérünk a cigányság történelmét érintő legfőbb kutatási módszerekre, melyek alapjaiban határozzák meg a jelen kérdésfeltevéseit is. A kurzus interdiszciplináris jellegéből fakadóan a történelmi, nyelvészeti ismeretek mellett biblicai teológiai kitekintéseket is fejteget, melyek esetleges paralelleket, bibliai kapaszkodókat is igyekeznek nyújtani a hallgatók számára a cigánymisszió elméleti hátterét tekintve.</p>				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

1. Bevezetés: Cigány csoportok a Kárpát-Medencében. (Landauer Attila).
2. A cigány csoportok alapvető sajátosságai: (romungro, oláh cigány, beás cigány, stb.). (Landauer Attila)
3. Mitől cigány a cigány? Történelmi távlatok, értelmezési lehetőségek. (Landauer Attila)
4. Cigányság és keresztyénség a Kárpát-Medencében – 1567-től. (Landauer Attila)
5. Körülmetélés és identitás? (Balogh Róbert)
6. A periférián élők védelme az Ószövetségben. (Balogh Róbert)
7. Ábrahám, mint közös ős. (Balogh Róbert)
8. A szövetség, mint összekötő kapocs. (Balogh Róbert)
9. Konklúzió: A cigánymisszió elméleti háttérének lehetséges értelmezési keretei. (Landauer Attila, Balogh Róbert)
10. Záró beszélgetés, jegymegajánlás

Évközi tanulmányi követelmények:

rendszeres jelenlét, aktivitás, folyamatos otthoni munka

Kötelező irodalom:

1. *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1990
2. J. Alberto Soggin: *Bevezetés az Ószövetségbe: a kezdetektől az alexandriai kánon lezárásáig* : függelékek a Kr. e. 1. évezred első feléből származó palesztinai feliratokról és a babiloni fogság utáni első évszázadok kéziratos leleteiről; [ford. Hoffmann Béla, Víg István]., Budapest : Kálvin, [Kaposvár] : Kaposvári Ny. 1999.
3. Rózsa Huba: *Az Ószövetség Keletkezése*, SZIT, Budapest, 1996.
4. *Together Towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes*, WCC publications, 2012. Elérhető online: <https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/commissions/mission-and-evangelism/together-towards-life-mission-and-evangelism-in-changing-landscapes>
5. KARASSZON, I.: *Az ószövetségi teológia történetéhez*, (L'Harmattan, Budapest, 2020)
6. De VAUX, R.: *Ancient Israel: Its Life and Institutions (Biblical Resource)*, (Wm.B. Eerdmans, Grand Rapids/Cambridge, 1997).
7. DE PURY, A: *Abraham, what kind of ancestor is he? A new look at Biblical traditions*, kiadatlan kézirat. (Elérhető a Genfi Egyetem honlapján): <http://www.unige.ch/theologie/distance/courslibre/atjacobdt2005/lecon2/abraham.pdf>
8. BIRD, M.F.: *Crossing Over Sea and Land: Jewish Missionary Activity in the Second Temple Period*, (Baker Academic, Michigan, 2010)
9. DAVIES, J.: *A Royal Priesthood: Literary and Intertextual Perspectives on an Image of Israel in Exodus 19.6 (The Library of Hebrew Bible/Old Testament Studies, 395)*, (T&T Clark, Continuum imprint, New York, London, 2004)
10. MCKENZIE, S.: *Covenant*, (Chalice Press, St. Louis, Missouri), 2000
11. JENEI, P.: *Jövevények a Kapuknál*, Doktori Dolgozat, DRHE, 2014. <https://dea.lib.unideb.hu/dea/handle/2437/200356>
12. Landauer Attila (szerk.): *A Kárpát-medencei cigányság és a keresztyén egyházak kapcsolatának forrásai (1567–1953)* (L'Harmattan, Budapest, 2016)

HT BSVS232 – Izrael és AsszírIA

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: héber nyelvi szigorlat	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy az önálló szellemi-lelki élettel rendelkező kis zsidó állam(ok) helyzetét megismertesse egy nagy és agresszív világbirodalom szorításában. A majd' másfél évszázadot kitevő asszír fennhatóság számtalan reakciót váltott ki a zsidó öntudatból, s feldolgozása is rendkívül sokrétű, amit az Ószövetség dokumentál is. A függőség elfogadásától a lázadásig, az elvi elutasítástól az irodalmi formák átvételéig gyakorlatilag minden megtalálható!

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szeminárium során cél az, hogy egy általános bevezető után minden hallgató keresse meg a számára érdekes kisebb, jól körül határolt területet, s az ezzel foglalkozó szakirodalmat ezen belül mutassa meg – és értékelje ki teológiai szempontja szerint. Ez megtörténhet a történetírásban, a próféciában, vagy a jogalkotás területén; itt a személyes érdeklődésnek tág tere nyílik.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való aktív részvétel.

Órarendi beosztás: megbeszélés szerint.

Kötelező irodalom:

megbeszélés szerint

Ajánlott irodalom:

valamennyi „Izrael története” c. tankönyv, hasonlóképpen az ókori kelet történetével foglalkozó szakkönyvek. Hasonlóképpen a 8-7. század prófétáinak irodalma, valamint a Deuteronomiummal, ill. a Deuteronomiumi Történeti Művel foglalkozó szakirodalom. Példa értékű tanulmányok: M. Cogan, Imperialism and Religion. Assyria, Judah and Israel in the Eighth and Seventh Centuries B.C.E., Missoula: Scholars Press, 1984; H. Spieckermann, Juda unter Assur in der Sargonidenzeit, FRLANT 129, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1982. Általános bevezetésül jól használható a D. C. Snell által szerkesztett kötet: A Companion to the Ancient Near East, Oxford: Blackwell Publishing, 2007.

HT BSVS230 – Bibliai héber nyelvgyakorlat

Tantárgy felelőse: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A szeminárium célja a segítségnyújtás héber nyelvi szigorlatra való felkészüléshez, valamint az ószövegségi írásmagyarázathoz.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A szeminárium alatt lehetőség nyílik a héber nyelv gyakorlására, átismétlésére, a szigorlaton számon kért témák átnézésére. A résztvevő hallgatók egyéni igényeihez alakítva kerül kidolgozásra a szeminárium programja. A kurzusra minden évfolyam hallgatója jelentkezhet.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való aktív részvétel. Órarendi beosztás: megbeszélés szerint.				
Kötelező irodalom:				
Egeresi László Sándor: <i>A bibliai héber nyelv tankönyve</i> , Budapest, 2015				
Ajánlott irodalom:				
Megbeszélés szerint.				

HT BSVS231 – Bibliai arám nyelv

Tantárgy felelőse: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Bevezetés a bibliai arám nyelvbe, a Héber Biblia arám nyelvű szöveg részeinek megismerése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A kurzus célja, hogy a harmadik bibliai nyelvet, a bibliai arámot megismerje a hallgató, azt konkrétan begyakorolja egy kiválasztott rész olvasásával és fordításával.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való aktív részvétel. Órarendi beosztás: megbeszélés szerint.				
Kötelező irodalom:				
Karasszon Dezső: <i>Rövid bibliai arám nyelvtan</i> , Budapest, 1994				
Ajánlott irodalom:				

Greenspahn, Frederick E. : *An Introduction to Aramaic*, Society of Biblical Literature, Atlanta, 2007
 Koehler, Ludwig – Baumgartner, Walter: *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, Brill, Leiden, 2001
 Kustár, Zoltán; Repelik, Gábor: *A bibliai arámi nyelv alapjai*, Debrecen, 2019
 Rosenthal. Franz: *A Grammar of Biblical Aramaic*, Harrassowitz: Wiesbaden, 2006
 Snell, Daniel: "Why Is There Aramaic in the Bible?" *Journal for the Study of the Old Testament* 18, 1980: 32-51.
 Vance, Donald R; George Athas; Yael, Avrahami eds.: *Biblical Aramaic. A Reader and Handbook*, Hendrickson Publishers, Massachusetts, 2016

HT ÓSZB017, 019, 021 – Ószövetségi írásmagyarázat 2., 4., 6.

Tantárgy felelőse: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: héber nyelvi szigorlat	
Tantárgy előadója: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: kollokvium/gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Gyakorlati jellegű írásmagyarázat.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Dániel könyvének exegetikai problémáival foglalkozik a gyakorlati jellegű írásmagyarázat. A bibliai arám nyelvet megismerve, a hallgató konkrétan be is gyakorolja azt egy kiválasztott rész olvasásával és fordításával. Egyrészt az apokaliptikus irodalom, másrészt pedig a késő fogság utáni kor teológiájának megértését remélhetjük a magyarázatoktól. Javasolt olyan hallgató jelentkezése az előadásokra, aki már héber nyelvi exegézisben jártas.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való aktív részvétel.

Órarendi beosztás: megbeszélés szerint.

Kötelező irodalom:

Jubileumi kommentár (1995)

Ajánlott irodalom:

a klasszikus kommentárirodalom, melyből kiemelkedik N. W. Porteous (1962), L. F. Hartmann/A. A. DiLella (1978), J.-C. Lebram (1984), J. J. Collins (1993), K. Koch (2005) magyarázata.

Az egyes tanulmányok bőségéből kiemelve R. G. Kratz, *Translatio Imperii*, WMANT 63, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1991 könyvét, ill. a J. J. Collins és P. W. Flint által szerkesztett kötetet: *The Book of Daniel*, I-II, VTS 83, Leiden/Boston/Köln: Brill, 2001.

HT ÉRTÉ295 – A mai Izrael élete

Tantárgy felelőse: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A modern Izrael államának és a modern zsidóság kultúrájának megismerése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A kurzus célja az, hogy a hallgató alapvető ismereteket szerezzen Izrael országról, kultúrájáról, megismerkedjen a mai Izrael életével.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való aktív részvétel. Órarendi beosztás: megbeszélés szerint.				
Kötelező irodalom:				
Simon Griver szerk: <i>Izrael</i> , Nyitott Szemmel sorozat, Kossuth kiadó, Budapest, 2008				
Ajánlott irodalom:				
Gerhard Heck: <i>Izrael</i> , Marco Polo sorozat, Corvina kiadó, Budapest, 2010 Kőszeghy Miklós: <i>A föld alatti Izrael</i> , L'Harmattan kiadó, Budapest, 2014 Martin Gilbert: <i>Izrael Története</i> , Pannonica kiadó, 1998 Tóth Kálmán: <i>A régészet és a Biblia</i> , Kálvin kiadó, Budapest, 1997				

HT BSVS228, HT ÉRTÉ290– Nem elég, hogy keresztyén vagyok? fundamentalista, evanglikál vagy liberális – fogalomdefiníciók James Barral – Reading James Barr's Fundamentalism

Tantárgy felelőse: Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Pecsuk Ottó Hétfő 15.30-17.00	Tárgy besorolása: kötelezően/szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: órai aktivitás
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kiváló skót őszövszéges tudós, James Barr munkásságát mindig is viták övezték, több teológiai irányzattal is konfliktusai voltak, és nem is mindig volt igaza ezekben a vitákban. Azt azonban nem lehet elvitatni tőle, hogy az érveit nyíltan, megalkuvásmentesen és logikusan fogalmazta meg, és sokkal fontosabbnak tartotta az általa felismert keresztyén igazságot, mint a tekintélytiszteletet vagy az emberek érzékenységét. A fundamentalizmussal vívott harca több korszakát is átfogta munkásságának, és több könyvet is szentelt a témának. A nagyobb, átfogó monográfia (<i>Fundamentalism</i>), amelyet 1977-ben jelentetett meg, a Luther Kiadó gondozásában jelent meg magyarul 2019-ben. Ebben a keresztyén fundamentalizmus teljes hátterét és filozófiai-teológiai-szociológiai kontextusát igyekszik áttekinteni a szerző. Egy rövidebb könyvét a Hermeneutikai Kutatóközpont adta ki 2020-ban (<i>Menekülés a fundamentalizmustól</i>). Ez inkább lelkigondozói szándékú könyv, amellyel azoknak igyekszik segítséget nyújtani, akik a fundamentalista közegből kiszakadva úgy érzik, hogy a régi barátaikkal együtt egyszersmind a hitüket is elvesztették. Szemináriumunk keretén belül Barr előbbi, nagyobb lélegzetvételű művét				

fogjuk – szelektíven – olvasni és megbeszélni. A szeminárium témája kapcsolódik a KRE BTK-n folyó „Fundamentalizmus kutatócsoport” munkájához is.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgatók az oktatóval egyeztetve olvassák végig James Barr: *Fundamentalizmus* című könyvét. Az olvasottakat a szemináriumon az oktató vezetésével megbeszélik és kiértékelik.

1. Mi a fundamentalizmus?
2. A Biblia szó szerint
3. Tévedhetetlenség
4. A szekularizmus mint ellenség
5. Konzervatív bibliatudomány
6. Régi és modern bibliafordítások
7. Neoortodoxia
8. A csodák kérdése
9. A fundamentalizmus filozófiája
10. Ökumenizmus

Évközi tanulmányi követelmények:

Folyamatos órai jelenlét és munka, a követelmény alkalmanként nagyjából 20 oldal előzetes átolvasása, kijegyzetelése és az órán történő feldolgozása.

Maximális hiányzás 3 alkalom. Értékelés szempontjai: 50% aktív részvétel a diskuszióban, 50 % szemináriumi dolgozat (egy kiválasztott fejezet vagy téma további feldolgozása és egyéni értékelése).

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

- James Barr, *Fundamentalizmus*. Ford. Szalai Miklós. Budapest: Luther Kiadó, 2019
- James Barr, *Menekülés a fundamentalizmustól*. Ford. Cserhádi Márta. Budapest: Hermeneutikai Kutatóközpont, 2020.
- Eric W. Gritsch, *Veszélyes lelkeségek*. Ford. Mudriczki Judit, Garai Szilvia, Cserhádi Márta. Budapest: hermeneutikai Kutatóközpont, 2021.

HT ÉRTÉ549 - Spirituality of Everyday Life (in English)

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 4 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Dóra Bernhardt Dr. Balázs Siba KRE-BTK, Budapest, Reviczky str.4/c Thursday 15.45 -17.15	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: angol	Értékelés módja:
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
Course Description:				
The goal of the course is to examine and understand the meaning and outworking of Christian spirituality in everyday life, in its different aspects and areas.				
The program of the course:				
Learning and thinking together about some aspects of everyday life that are less often addressed in Christian theology and spirituality.				
<ul style="list-style-type: none"> - spiritual habits - different rituals of life - weekly rhythm of the spiritual life - the connection between work and prayer in the Christian life - the dynamics of spiritual growth - hospitality and table fellowship - living in the body, clothing - intimacy and sexuality - health and illness - life in the online world - the spirituality of travel and free time - Christian spirituality and public life 				
Requirements:				
Active participation in class Final written reflection based on the compulsory readings and class discussion (2-3 pages) Preparing and giving a presentation about a chosen topic				
Bibliography:				
Harrison Warren, Tish: Liturgy of the Ordinary: Sacred Practices in Everyday Life (Inter-Varsity Press, 2016) Brudereck, Christina: Gesegnete Mahlzeit. Tischgebete und Küchengeschichten aus aller Welt (SCM, 2016) Norris, Kathleen: Quotidian Mysteries. Laundry, Liturgy and “Women’s Work” (Paulist Press, 1998) Dearborn, Tim: Taste and See. Awakening Our Spiritual Senses (IVP, 1996) Shenk, Sara Wenger: Why Not Celebrate! (Good Books, 1987) Stevens, R. Paul: Disciplines of the Hungry Heart. Christian Living Seven Days a Week (Harold Shaw, 1993)				

HT ÉRTÉ390 - Szakdolgozat I. (orientáció)

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N: 15	Kredit: 1 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Siba Balázs és a szakdolgozó által választott belső konzulens 2 hetente csütörtök du.	Tárgy besorolása: IV. évf. számára erősen ajánlott	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: írásbeli dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tárgy célja a szakdolgozat tartalmi és formai követelményeinek hallgatókkal való megismertetése, a színvonalas szakdolgozat megírásának segítése. A dolgozat célkitűzése a tanultaknak, más szakterület releváns tapasztalatainak, valamint a szakirodalomnak az integrációja egy tudományos dolgozatba. Ennek érdekében a hallgatónak írásos munkával kell bizonyítania, hogy felkészült a munkához szükséges tudományos apparátus céltudatos alkalmazására és megfelelően képes témájának kifejtéséhez alkalmazni az elérhető hazai és nemzetközi irodalom szakmai anyagát.				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A témaválasztás szempontjai, a témaválasztást befolyásoló tényezők. A kutatómunka szervezése. A jegyzetkészítés technikája. Kutatási és elemzési módszerek. A szakirodalmi háttér bemutatásának elméleti és gyakorlati kérdései. A kutatás eredményeinek bemutatása, elemzése. A dolgozat megírásának tartalmi és formai szempontjai. Szerkezet, nyelvhasználat, gyakorlati tanácsok a dolgozat elkészítéséhez.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív részvétel a csoportos konzultációs alkalmakon (6 alkalom), illetve a hallgatónak az általa választott belső konzulenssel a félév során legalább két alkalommal kell konzultálnia. A félév végéig egy előre megadott minta alapján kell egy szakdolgozat vázlatot készítenie.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Szabó Katalin: Kommunikáció felsőfokon. Hogyan írjunk, hogy megértsenek? Budapest, Kossuth, 1997. Majoros Pál: Tanácsok, tippek, trükkök nem csak szakdolgozatíróknak Perfekt, Bp. 2011.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Eco, Umberto: Hogyan írjunk szakdolgozatot? Kairosz, Bp. 1996. Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve Osiris, Bp. 2005. Majoros Pál: Kutatásmódszertan Perfekt, Bp. 2004. Milbank, J.: Theology and Social Theory – Beyond Secular Reason, Oxford, Blackwell, 1990. Swinton, J. – Mowat, H.: Practical Theology and Qualitative Research, London, SCM Press, 2013.				

HT RSVS201, HT ÉRTÉ393 – Új ateizmus

Tantárgy felelőse: Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Nagy Gergely	Tárgy besorolása: kötelezően/szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az „új ateizmus” egy olyan, rohamosan egyre nagyobb erőre kapó irányzat, mely világszerte fiatalok tömegeit nyeri meg magának és így az ideológiák versenyében a kereszténység egyik legnagyobb kihívójaként lépett elő. Képviselői azt állítják, hogy a vallás nem egyszerűen egy téveszme, hanem irracionális, patológus és egyedülállóan veszélyes képződmény. Az új ateisták érveivel és gondolataival naponta találkozhatnak a keresztény fiatalok, futótűzként terjednek szlogeneik és videóik a közösségi médiában, öntudatos és magabiztos világnézetet kínálva sokaknak a kereszténység helyett.

A szeminárium során megismerkedünk az irányzat szellemi gyökereivel, alapvető felvetéseivel, és az „új ateizmus négy lovasának” legfontosabb érveivel, kiértékeljük őket, megvizsgáljuk az erősségeiket és gyengeségeiket és a rájuk adható leginkább plauzibilis válaszokat.

A szeminárium célja, hogy a teológusok megismerjék azokat a kihívásokat és érveket, amelyekkel a keresztény fiatalok szembesülnek és a gyakorlati szolgálatuk alatt megfelelő útmutatást és releváns teológiai és filozófiai válaszokat tudjanak az új ateizmus kihívására adni a hozzájuk forduló fiataloknak.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szellemi gyökerek (Bertrand Russell: *Miért nem vagyok keresztény?*)

- Isten létezése, Jézus személyisége, tanításának hibái)
- Az egyház hibái, a félelem, mint a vallás alapja

Richard Dawkins: *Isteni téveszme*

- Az új ateizmus és az istenérvek
- Miért szinte biztos, hogy nincs Isten?
- Mi a baj a vallással? Miért kell ellenségnek tekinteni?

Sam Harris: *Tények és keresztények*

- Bibliai kihívások – miért erkölcstelen a Biblia?
- Isten jósága
- A tudomány és a vallás ellentéte
- A vallás, az erőszak és a civilizáció jövője

1. Évközi tanulmányi követelmények:

Évközi tanulmányi követelmények:

- Részvétel az órákon
- Két rövid, egyenként 500 szavas referátum, előre kiválasztott témák alapján

Kötelező irodalom:

Richard Dawkins: *Isteni téveszme*, Budapest, 2017

Sam Harris: *Tények és keresztények*, Budapest, 2009

Bertrand Russell: *Miért nem vagyok keresztény?*, Budapest, 1960

Alister McGrath: *Dawkins istene*, Budapest, 2008

Eric Steinhart: *Believing in Dawkins – The New Spiritual Atheism*, Palgrave Macmillan, 2020

The Cambridge Companion to Atheism (ed. Michael Martin), Cambridge University Press, 2006

The Oxford Handbook of Atheism (ed. Stephjen Bullivant & Michael Ruse), Oxford, 2013

HT GSVS156, HT ÉRTÉ548 – Hivatástisztázás transzgenerációs összefüggésben

Tantárgy felelőse: Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Fodorné Dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelezően/szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV. évtől	Értékelés módszere: házi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A lelkészek életében a családok nemzedékei során láthatóvá váló problémák felismerése, és a más kurzusokon tanult készségek alkalmazásával azok „segítő megszólítása” és a megértés és megoldáskeresés irányába való együttműködés kialakítása, hivatástisztázás				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 2. Önismeret mélyítése 3. A család rendszerszemlélete. 4. Változás – krízis – fejlődés a családban. 5. Transzgenerációs mintázatok a hivatásválasztásban. 6. A veszteségek kezelése a családban. 7. Hivatástisztázás 8. A megszerzett ismeretek által az elköteleződés megerősítése. 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> - saját genogram elkészítése - minden órán való részvétel (három pénteken 3x8 óra időtartamban) 				
<i>Javasolt irodalom:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Michielsens, May – van Mullingen, Wim – Hermkens, Leen (szerk) : Összetartozásban, A kontextuális segítsérről, Exit, Kolozsvár, 2010. 2. Orvos-Tóth Noémi: Örökölt sors, Családi sebek és a gyógyulás útjai, Kulcslyuk, Budapest, 2018. 3. Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997. 4. Komlósi Piroska (szerk.): Családi életre és kapcsolati kultúrára felkészítés. L'Harmattan, Bp. 2014. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Az Embertárs folyóirat cikkei 2018-2020				

HT GSVS121 – A prédikációírás ABC-je

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: otthoni és órai munka
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A gyakorlati homiletika (Homiletika I.) tantárgyhoz illeszkedve biztosít homiletikai műhelymunkát az I. évfolyam számára, hogy a megtanult elmélet a gyakorlatba is azonnal átültetésre kerülhessen.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Főleg az első évfolyam számára kerül meghirdetésre.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A prédikációírás lépéseit gyakorlati módon mélyítik el a hallgatók. (Pl. Üzenet, felosztás, gondolatok kifejtése, illusztrációk és alkalmazások írása, prédikáció írása). A cél egy önálló prédikáció megírása a félév végére.				

HT GSVS146, HT ÉRTÉ296 – Az irodalom használata a lelkeszi munkában

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Literáty Zoltán, Bölcsföldi András	Tárgy besorolása: kötelezően/szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: 2.	Értékelés módszere: otthoni és órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Cél: A hallgatók a szeminárium anyagán és abban előforduló irodalmi műveken és művészeti alkotásokon keresztül ismerjék fel az irodalom és a művészetek használhatóságát és lehetőségeit a lelkeszi munkában, és azok segítségével alakítsák ki véleményüket, látásukat az adott témáról.

Tartalom: A hallgatók a szeminárium során kapjanak válaszokat arra, hogy a szépirodalom és a művészetek tükrében az elmúlt korokban, és különösen ma, hogyan kapcsolódnak írók, költők, képzőművészek, zeneszerzők a Szentíráshoz, hogyan látják és láttatják az egyházat, a hitet, a keresztyén gyakorlatot, a szeminárium témáiban megjelölt fogalmakat. Szépirodalmi és művészeti alkotások megismerésén keresztül szerezzenek tapasztalatokat, lássanak követhető gyakorlati példákat majdani szolgálatukra nézve.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az irodalmat és a művészetek különböző ágait nem csupán, mint írott szövegek, alkotott (festett, formázott, komponált) művek összességét határozzuk meg, hanem mint az alkotás, az önkifejezés, az összes művészetek egy-egy ágát, amely történeteken, költeményeken és írásokon keresztül hat. A teológusok az adott műveken keresztül az irodalmat és a művészeteket, mint alkotótevékenységet ismerjék meg, s tudják csoportosítani, forma, műfaj, stílus, ábrázolásmód, téma és korszak szerint, tudják kapcsolni a teológiai tudományokhoz. A hallgatók szeressék, valamint korábbi és jelenlegi tapasztalataik és ismereteik alapján, tanulják meg használni az irodalom és a művészetek adta lehetőségeket, s építsék be a szolgálatukba.

A szeminárium témái:

Természet

- hold, nap – szimbólumok
- halál – élet
- csillag – rend

Keresztyén alapfogalmak

- tanítványság – hagyományozás
- születés – újjászületés
- kegyelem – irgalom

Érzések

- hidegség – fázás
- szeretet – lobogás
- idegenség – magány

Fantázia

- tört világ – széthullás
- utópiák – fantázia
- küzdelem – harc

Ünnep

- ünnep – ünneptelenség
- öröm – határtalanság
- megtérés – otthon, hazaérkezés

A szeminárium során e témákat érintve sok irodalmi példa segítségével nézzük végig, hogyan is használhatja egy lelkész a szépirodalmat és a művészeteket a lelkeszi munka változatos tevékenységeiben. A szeminárium lényeges elemei: olvasás, az irodalmi anyag, a szövegek, a művészeti és zenei alkotások közös értelmezése, csoportmunka, kiselőadás, gyakorlati magvalósítás bemutatása.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való aktív részvétel, csoportmunka, rendszeres olvasás, készülés, a kiválasztott témából kiselőadás, referátum tartása. A választott témát három megközelítésben: szöveg – kép – zene összefüggésével dolgozzuk fel. (zeneművek, képek, festmények, szobrok, modern eszközök használata, video stb.)

Ajánlott irodalom:

A szeminárium során előkerülő irodalmi művek (versek, novellák, regények) olvasása, a feldolgozáshoz szükséges képzőművészeti alkotások, valamint a zeneművek elemzéséhez szükséges szakirodalom használata, és az ezekhez kapcsolható teológiai, irodalomtörténeti, irodalomelméleti, művészetpedagógiai szakkönyvek, elemző könyvek, albumok használata.

HT GSVS031, HT ÉRTÉ257 – Irodalomterápia

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N:15	Kredit: 1 kredit	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Gueth Péter	Tárgy besorolása: kötelezően/szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tervezett irodalomterápiás csoport címe: **"Hívószó"**

A tervezett irodalomterápiás csoport fókuszpontjai: Meghallani a hívó szót, útra kelés, belső erőforrásaink felismerése, segítőink és akadályaink az úton.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A fókuszpontok választásának kifejtése: Az elhívás és elhivatottság a lelkipásztori munka és életforma különösen fontos része. Vállalni ezt az utat sokban emlékeztet a mesebeli szerencsét próbáló szegénylegényekre és legkisebb királyfiakra, akik nem elégszenek meg azzal, amit a világ, a közvetlen környezetük felkínál a számukra, hanem útra kelnek, hogy a legértékesebb kincset felkutassák és megtalálják. Ezen az úton számtalan külső és belső veszély leselkedik rájuk, melyek változatos alakot ölthetnek. A mai anyagi világ nem kíméli a lelkeket. A lelkipásztori munka élethivatásként való választása nem könnyű feladat, hiszen nem divatos és nem "korszerű", ráadásul fényes anyagi karrierrel sem kecsegtet. Így azok számára, akik erre az útra lépnek, különösen jól jön a hamuba sült pogácsa a batyuban.

Tervezett csoportomban a fókusz a hívószó meghallása után, annak felvállalásán és az útra kelés nehézségein vannak. Az alkalmak során ezek a kérdések - természetesen indirekt módon - merülnek föl: Hogy látod magadat most? Merre kanyarodik éppen az utad? Milyen félelmek környékeznek? Milyen erőforrásaid vannak, melyekről talán még nem tudsz? Kikre számíthatsz? Mire van szükséged most a leginkább?

A tervezett csoporton használt eszközök és módszerek:

- Előre válogatott mesék és rövid kortárs magyar novellák olvasása, melyek a témához kapcsolódnak, illetve versek, melyek segítik a csoportfolyamat elindulását. A szövegeken át kiválasztott egyéni fókuszpontok alapján a résztvevők maguk beszélhetnek arról, ami bennük fölmerül az olvasottakkal kapcsolatban.

- Dixit és Resilio kártyák. Ezekkel a képes kártyákkal saját belső történeteinket, állapotainkat tudjuk megfogalmazni asszociatív, intuitív módon.

- Kreatív írásgyakorlatok. Az egyes szövegekhez kapcsolódóan adott feladatok. Pl.: Egy olvasott vers esetében: Húzd alá azt a szót vagy sort, mely téged most nagyon megérintett. Gondolkozz rajta egy kicsit, majd kezdj el írni róla. Bármilyen, ami az eszedbe jut és papírra kívánczik, jöhet. A leírt szöveget természetesen nem kell felolvasni és megmutatni, csak akkor, ha a résztvevő szeretné. Hasonlóan, egy adott vers kapcsán feladat lehet az olvasott szöveg átírása, átfogalmazása.

Fontos, hogy minden résztvevő annyit oszts meg, tár fel magából, amennyit szeretne és amennyi számára elfogadható. Nincsen kényszer, semmi sem kötelező és a folyamatra a csoporttitok megtartása érvényes. Megjegyzések a tematikához: Bár elsőre kézenfekvőnek tűnik, hogy teológus hallgatókkal zajló biblioterápiás csoporton bibliai szövegeket válasszunk. A Biblia gazdagon bővelkedik kiváló történetekben, melyeket remekül lehet használni az irodalomterápiában is. Sokat gondolkodtam ezen, és végül úgy döntöttem, hogy most nem venném elő a Szentírást. Ennek oka, hogy a teológiai képzésben, különösen az egzegézisek során, az egyes szövegek egészen más kontextusban kerülnek fókuszba. Isten Ígérének megértése, annak közvetítése az első rendű feladat, míg a biblioterápiában a saját érzéseink azonosításán és meglátásán van a hangsúly. Úgy gondolom, hogy egy novella vagy mese szövege most alkalmasabb projekciós felületet kínálhat a résztvevőknek, mellyel szabadabban bánhatnak, különösen a kreatív írás feladatok során és egy kicsit elvonatkozathatnak tanulmányaik fősodrának irányától is. De természetesen ez nem merev szabály, sokkal inkább csak egy elgondolás, és ezért rugalmasan veszem. Ha csoportfolyamat úgy kívánja, fellapozzuk a Szentírást.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való aktív részvétel, csoportmunka.

HT RSVS327 – Egyháztörténeti források digitalizálása

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, magyar református közelmúltunk (2. világháború utáni időszak) meghatározó és érdekes, eddig nyilvánosság elé nem tárt dokumentumainak digitalizálása egy később nyomtatásban megjelenő forrásközlemény megjelentetése céljából.

A szeminárium résztvevői bescannelt vagy fotózott dokumentumok alapján optical character recognition (OCR) programmal digitalizálják a forrásokat, a digitális változatot összevetik az eredetivel. A digitalizált dokumentumokból a szeminárium résztvevői elé tárul a kommunizmus időszakának egyházi élete, egyházkormányzati ügyei, nem egy esetben példás, de néha katartikus emberi sorsai.

A résztvevők online formában tartják egymással a kapcsolatot, a vezető ajánlására így történik meg a feldolgozandó források kiválasztása, illetve a digitalizálás, a szövegek elolvasása után a tapasztalatok megbeszélése, cseréje. A résztvevők elsajátítják a digitális archiválás gyakorlatát, mély ismeretekre tesznek szert a második világháború és a rendszerváltás közti időszak református egyházi életét illetően.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

konzultációs alkalmak egyedi megbeszélés alapján

Évközi tanulmányi követelmények:

a szeminárium vezetője által ajánlott dokumentumok digitalizálása, a digitalizált változatnak az eredetivel való egybevetése, korrektúrája.

HT RSVS315, HT ÉRTÉ543 – Nemzeti reformációk

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor	Tárgy besorolása: kötelezően/szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: ld, követelmények

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy az egyháztörténeti előadásokon kötelezően elsajátítandó ismereteken túl mélyebb betekintést adhasson a reformáció európai terjedésébe. Hogyan és miért tették magukévá egyes európai nemzetek a reformáció szellemiségét? Milyen eseti tényezők segítettek és hátráltatták a különböző kultúrkörökben a reformáció kiteljesedését? Mi volt a kulcsa a sikernek, mik eredményezték a kudarcot? Milyen nyomokat hagyott a reformáció a különböző európai népek kulturális, társadalmi és politikai arculatán? Ezekre a kérdésekre keresik a választ a szeminárium résztvevői.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Orientációs óra, a szeminárium menetének és követelményeinek ismertetése, témaválasztás
2. A „német vallás” – A Birodalom reformációja, a reformáció Német-Római Birodalma
3. A lutheranizmus alternatívája – Bucer és a Confessio Tetrapolitana városai (Strassburg, Konstanz, Memmingen, Lindau)
4. A hódítók reformációja - Német-svájci zwingliánizmus (Zürich, Bazel, Bern, Schaffhausen)
5. Genf Kálvin előtt – a francia-svájci reformáció kezdetei (Farel, Viret, Lausanne, Neuchatel)
6. A kálvinizmus bölcsője – hugenottizmus a Francia Királyságban
7. Via media – Anglia félutas reformációja
8. Kálvinizmus a maximumon – a skót reformáció
9. Észak apostola – reformáció a Dán Királyságban
10. Észak oroszánja – a svéd reformáció
11. „Senki sem számít a spanyol inkvizícióra” - Spanyolország és Itália elfojtott reformációja
12. Reformáció Isztambulban? - Lukarisz Cirill konstantinápolyi pátriárka reformációs kísérlete
13. Egy elfeledett világ - Reformáció a Lengyel-litván Nemzetközösségben
14. „A világ legboldogabb országa” – a holland reformáció és aranykor kapcsolata
15. „E pluribus unum” - amerikai puritanizmus a 17. században
16. Összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények:

A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve a választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat megírása VAGY két választott téma prezentálása, belőlük jegyzet készítése és közreadása

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Szent István Társulat, 2001
 Chadwick, Owen: A reformáció, Budapest: Osiris, 1998
 Colijn, Jos: Egyetemes egyháztörténet, Iránytű Alapítvány, 2001
 Dienes Dénes, szerk.: A reformáció – Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához II., Sárospatak: Sárospataki Teológiai Műhely, 2008
 Fazakas Sándor, szerk.: Kálvin időszerűsége, Budapest: Kálvin Kiadó, 2009
 Fiala Endre: Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán, Jászberény, 1937
 Fröhlich, Roland: Egyháztörténet évszámokban, Budapest: Jel, 2007
 Gresch, Eberhard: A hugenották, Budapest, Kálvin, 2008
 Greschat, Martin: Martin Bucer – Egy reformátor és a kor, amelyben élt, Budapest: Kálvin Kiadó, 2011
 Heussi, Karl: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Osiris, 2000
 Johnson, Paul: A kereszténység története, Budapest: Európa, 2001
 Jung, Martin H.: Melancthon és kora, Budapest: Kálvin, 2012.
 Lane, Tony: A keresztyén gondolkodás rövid története, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 McGrath, Alistair: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest: Osiris, 2003

McGrath, Alister E.: Kálvin, Budapest: Osiris, 1996
 Révész I.-Segesváry L.: Az egyháztörténelem alapvonalai, Debrecen: 1936; reprint 1991
 Szántó György Tibor: Anglikán reformáció, angol forradalom. Budapest: Európa Könyvkiadó, 2000
 Szántó Konrád: Egyháztörténelem, Budapest: Jel, 2007
 Warga Lajos: A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906

HT RSVS333, HT ÉRTÉ285 – A református etika törvénytárgyának

Tantárgy felelőse: Dr. Czentnár Simon	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: nincs	
Tantárgy előadója: Dr. Czentnár Simon szerda 15:30	Tárgy besorolása: kötelezően/szabadon választható	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: írásbeli dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

„Ha az egyiket meg kell tartani, miért ne kellene a másikat is?” – teszik fel sokan a kérdést, amikor a keresztyének a Szentírásban található mózesi törvényekre hivatkoznak. A szeminárium célja, hogy feltárja a Szentírásban, illetve az egyháztörténetben megjelenő törvényértelmezéseket, és így a református dogmatika és etika szempontjából keressen válaszokat a korunkat is égetően foglalkoztató kérdésekre: Hogyan vonatkozik ránk, mai keresztyénekre Isten törvénye? Milyen alapon teszünk különbséget egyes ószövetségi törvények között? Mi az, ami örök érvényű isteni törvény, és mi az, ami kultúrához és időhöz kötött sajátosság? Hogyan fogalmazzunk meg etikai iránymutatást a Szentírás alapján? Milyen jogon várjuk el a nem keresztyén világtól a törvény megtartását?

Az ígértetés, a misszió és a társadalmi párbeszéd szempontjából is elengedhetetlenül fontos, hogy értelmező, árnyalt, mindenekelőtt pedig evangéliumközpontú megközelítéssel képviseljük a Szentírásra alapuló etikai álláspontunkat. Egy ilyen szemléletmód kialakításában kíván segítséget nyújtani ez a szeminárium.

„Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt vagy a próféták tanítását. Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltssem azokat.” (Máté 5,17)

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Bevezető óra

- Az etika fogalma, feladata. A törvény értelmezésének problémája az etikai vizsgálódásban. Miért nevezi Kálvin az egész Szentírást „törvénynek”?

Választható témák:

- *Törvényértelmezések az ószövetségi és újszövetségi bibliai teológiában*
- *Újszövetségi törvényértelmezések*
 - Hegyi beszéd (Máté 5,17–48)
 - A nagy parancsolat (Máté 22,34–40; Róma 13,8; 1János)
 - Pál apostol levelei (Róma, Galata, 1–2Korinthus, Efézus 2,15)
 - Zsidókhöz írt levél
 - A törvény Jakabnál
- *Egyháztörténeti áttekintés*
 - Ágoston
 - Aquinói Tamás
 - Luther Márton
 - Kálvin János
 - Református hitvallások (II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté, Belga Hitvallás, Westminsteri Hitvallás)
 - Dietrich Bonhoeffer, Karl Barth
 - Paul Tillich
 - Michael Horton, Ronald Hanko
- *Református (ill. keresztyén) etikák törvényértelmezései*
 - Szűcs Ferenc, J. Douma, J. M. Lochmann, Sebestyén Jenő, Török István, Scott B. Rae, Fazakas Sándor, Gotthold Müller

- A törvényértelmezés kérdései: természeti törvény / evangélium és törvény / törvény és szövetség / a mózesi törvények hármass felosztása (ceremoniális, etikai, politikai) / a törvény hármass haszna / legalizmus és antinomizmus / a törvény betöltése, célja / hálaadás, megszentelődés / polgári törvények / a liberalizmus etikája, a felszabadítás-teológiák és progresszív teológiák kiindulópontjai

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az órákon
- Előadás és írásban beadott dolgozat egy előre kiválasztott téma alapján

Kötelező és ajánlott irodalom:

Bibliai teológia

- Goppelt, Leonhard: *Az Újszövetség teológiája I–II.*, Budapest, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, 1992.
- Herczeg Pál: *Az Újszövetség teológiájának vázlata*, Budapest, KRE–HTK, 2004.
- Klein, William – Blomberg, Craig L. – Hubbard Jr., Robert L.: *Introduction to Biblical Interpretation*, Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2017.
- von Rad, Gerhard: *Az Ószövetség teológiája I–II.*, Budapest, Osiris, 2007.
- Schreiner, Thomas R.: *40 Questions About Christians and Biblical Law*, Grand Rapids, Michigan, Kregel Academic, 2010.
- Westermann, Claus: *Az Ószövetség teológiájának vázlata*, Budapest, Budapesti Református Theológiai Akadémia, 1993.

Rendszerez teológia

- Ágoston: *A keresztény tanításról*, Budapest, Kairosz, 2002.
- Aquinói Tamás: *Summa Theologica* IIa, Qu. 99, Art. 4.
- Barth Károly: *Evangélium és törvény*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1996.
- *Belga Hitvallás*, Kolozsvár, Koinónia, 1998.
- Casselli, Stephen J.: The Threefold Division Of The Law In The Thought Of Aquinas, *Westminster Theological Journal* 61, 1999/2, 175–207.
- Fekete Károly: *A Heidelbergi Káték magyarázata*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2015.
- Hársfai Katalin: *A keresztény etika gyökerei Szent Ágostonnál*, Budapest, Szent István Társulat, 2010.
- *A Heidelbergi Káté*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2016.
- Horton, Michael: *The Christian Faith. A Systematic Theology for Pilgrims On the Way*, Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2011.
- Ittész Gábor: *Christum treyben*, Budapest, Luther Kiadó, 2009.
- Kálvin János: *Institutio. A keresztény vallás rendszere I–II.*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2014.
- *A Második Helvét Hitvallás*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2017.
- Hanko, Ronald: *A kegyesség tudománya*, Pécel, Ébredés Alapítvány, 2021.
- Tillich, Paul: *Rendszerez teológia*, Budapest, Osiris, 1996.
- *Westminsteri Hitvallás*, Kolozsvár, Koinónia, 1999.

Etika

- Bayes, Jonathan F.: *The threefold division of the law*, Newcastle upon Tyne, The Christian Institute, 2017.
- Bonhoeffer, Dietrich: *Etika*, Kolozsvár, Exit, 2015.
- Cseri Kálmán: *A Tízparancsolat*, Budapest, Harmat, 2016.
- Fazakas Sándor: A protestáns etika feladata, alapjai, hagyományai és az erkölcsi meggyőződés kialakítása, in: Fazakas Sándor (szerk.): *Protestáns etikai kézikönyv*, Budapest, Kálvin-Luther, 2017.
- Douma, J.: *A Tízparancsolat*, Budapest-Gödöllő, Iránytű Kiadó, 1994.
- Lochman, Jan Milic: *A szabadság útjelzői*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1993.
- Müller, Gotthold: *Felelősségteljes élet. A keresztény etika alapkérdései*, Budapest, A Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala, 1999.
- Rae, Scott B.: *Erkölcsi döntések. Bevezetés az etikába*, Budapest, Harmat, 2015.
- Sebestyén Jenő: *Református Etika*, Budapest, 1993.
- Szűcs Ferenc: *Teológiai Etika*, Budapest, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, 1993.

Török István: *Etika*, Kolozsvár, Protestáns Teológiai Intézet, 1997.

HT ÉRTÉ384 – Ének készségfejlesztés 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Házi hangverseny a félév végén
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzuson részt vevő hallgatók vokális készségeinek fejlesztése.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Az egyéni foglalkozások során a hallgatók személyre szabott tananyaggal és módszerekkel gyakorolhatják a tiszta intonációt, és válhatnak ezáltal magabiztosabbá az éneklésben.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív részvétel az órákon, a gyakorolt énekek szövegének ismerete.				

HT ÉRTÉ504 – Ének készségfejlesztés 2.

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Házi hangverseny a félév végén
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzuson részt vevő hallgatók vokális készségeinek fejlesztése, nehezebb graduáltételek és a korabarokk szólóénekrepertoár megismerése.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A már biztosan éneklő hallgatók tovább fejleszthetik tudásukat a 17. századi egy- és kétszólamú egyházi koncertek (H. Schütz, J. H. Schein, G. Cima, L. Viadana művei) valamint kantikum antifónák, introitusok, prózák és nehezebb himnuszok éneklésével.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív részvétel az órákon.				

HT ÉRTÉ193 – Kamarazene, kamaraének – Kantáta

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható			Értékelés módszere: Házi hangverseny
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Egy, a kurzus résztvevőinek megfelelő apparátusú rövid kantáta előadása.				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A félév során a hallgatók részesülhetnek az együtt zenélés örömeiben, közösen megtanulhatnak és előadhatnak egy egyszerűbb barokk kantátát, emellett homofón négyzólamú, gyülekezeti kórusok számára is jól használható tételeket énekelhetnek.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való aktív részvétel.				

HT ÉRTÉ392 – Zsoltáros Istentiszteletek

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Kedd 16:30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható			Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus során a hallgatók megismerhetik a 6. századra kialakult hét imaórából álló, a zsoltárokat végig imádkozó zsolozsmát, annak középkori magyarországi változatát, azt, hogy hogyan alakult át a reformáció után ez az örökség a protestáns felekezetek istentiszteleti gyakorlatában, és hogyan alkalmazható ez az istentiszteleti forma napjainkban.				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A kurzus alkalmain elsajátított ismereteket és készségeket (a liturgiák kialakulása, felépítése, a zsoltárok, a hozzájuk tartozó antifónák, himnuszok, rezponzóriumok stb. közös éneklése) „terepgyakorlatokon” is kipróbálhatják: a kurzus hallgatói közösen részt vesznek 6 különböző liturgián, maguk is összeállítják 2 zsoltáros istentisztelet (szexta és vesperás) anyagát és közösen megtartják azokat.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon és a terepgyakorlatokon való részvétel, az elméleti anyagból írásos beszámoló, a félév végéig egy liturgia összeállítása az új Református énekeskönyv liturgiaváza vagy az evangélikus Gyülekezeti Liturgikus Könyv alapján.				

HT ÉRTÉ545 – A zenei írás-olvasás alapjai

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: ABC-s és szolmizációs hangok, valamint egyszerűbb ritmusértékek ismerete.	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A Református énekeskönyv énekeinek megfelelő nehézségű anyag kottából való éneklése, egyszerűbb dallamok lejegyzése.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A zenei írás-olvasás alapjai kurzuson, vagy korábbi tanulmányok során elsajátított zenei ismeretek elmélyítése, gyakorlati alkalmazása, az intonációs készség fejlesztése.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az órákon való részvétel, a kiadott gyakorlatok elvégzése.				

HT ÉRTÉ013, 015, 017, 019, 021 – Egyházi zene 2, 4, 6, 8, 10

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 1 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Vizi István	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Harmónium- ill. orgonajáték fejlesztése, énekeskönyvi énekeink hangszeres kíséretének megtanulása.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Egymásra épülő különböző nehézségű gyakorlatok és darabok elsajátítása, valamint korálkönyvi énekkísérek használata, később rögtönzése.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A hangszeres órák közötti időben rendszeres gyakorlás, folyamatos felkészülés.				
<i>Kötelező és ajánlott irodalom:</i>				
Beharka Pál: Gyülekezeti harmónium- (orgona-)játék I–II. Református Korálkönyv Zalánfy Aladár: Az orgonajáték művészete Achtzig Choralvorspiele (Peters kiadás) Az orgonairodalom fellelhető darabjai kottás kiadásban				

HT ÉRTÉ550 – Egyházjog a gyakorlatban

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N:15	Kredit: 1 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. Tóth Boglárka	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: aláírás
2022. február 21.			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: részvétellel teljesítve
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A szeminárium célja a hallgatók megismertetése az egyházjog gyakorlati rendszerével.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az elméleti oktatás kiegészítésképpen megismerik a hallgatók az egyházjog gyakorlati elemeit, problematikáját és a megoldásokat. Módszerek: gyülekezeti látogatás, a lelkészi munka feltérképezése, adminisztrációs feladatok megismerése (technikai eszközök, adózási rendszer, választói névjegyzék, zárszámadás készítése, presbitériumi határozatok, választási kérdések, vonatkozó egyházmegyei-, egyházkerületi rendeletek megismerése) Az egyházkormányzás különböző szintereinek feltérképezése, működésének megismerése a gyakorlatban. Esperesi hivatal, püspöki hivatal, Zsinati Iroda látogatása, betekintés a munkavégzésükbe, különös tekintettel a lelkészekkel kapcsolatos feladatok elvégzésének koordinációjára.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel.				

HT ÉRTÉ547 – „Károlis, de hogyan?” – értelmiségiként a XXI. században

Tantárgy felelőse: Káposztásné Horváth Tünde	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Káposztásné Horváth Tünde Káposztás Gábor	Tárgy besorolása: kötelezően/szabadon választható Haladó szemináriumként felvehető, egyeztetés a TO-n!	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, latin	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Keresztyén útikalauz az élethez. Korunkban a mind a magánélet, mind a munkaerőpiac különböző területein egyre nagyobb hangsúlyt kap az élet várható és váratlan kihívásaival való sikeres megküzdés, a környezetünk elvárásaihoz való rugalmas alkalmazkodás. Ahhoz, hogy jól tudjunk reagálni különféle helyzetekben, és hogy jól érezzük magunkat az életünkben, érdemes megerősíteni a saját lelki stabilitásunkat. Egyetemünk olyan lelki otthon kíván lenni, amely szabad teret és lehetőséget biztosít arra, hogy a Károli-közösség tagjaiként közös értékeink mentén növekedhessünk A kurzus tér és lehetőség lehet arra, hogy a lelki stabilitásunk jeleire figyeljünk, és ezeket közösségben megerősítve, együtt készüljünk a szakmai és magánéleti szerepvállalásainkban való sikeres helytállásra, a felelősségteljes értelmiségi létre. A kurzus tematikája Maarit Johnson az önbecsülés szempontjából kiemelt, mindannyiunkat meghatározó jellegzetességeit követi. Ezek azok a területek, melyek a saját belső, egzisztenciális önbecsülésünk stabilitásának jelei, másrészt ezek azok az emberi sajátosságok, melyek az állóképességünk fenntartását támogatják és képessé tesznek a különböző közösségek életében való részvétellel.				

A református keresztyén alapokra épülő csoportalkalmak szeretnék a résztvevőket megerősíteni abban, hogy érdemes teremni az Isten által számunkra elkészített jól-lét szép gyümölcsseit, örömmel megélni a lelki stabilitásunk látható jeleit. Ennek lehetőségére mutat rá a bibliai zsoltár szava is: „*Olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, amely idejében megtermi gyümölcsét, és nem hervad el a lombja. Minden sikerül, amit tesz*” (Zsolt 1,3).

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szeminárium haszna nem az egzakt módon mérhető válaszokban, hanem a kérdések által generált reflexióban van és az értékrendet, illetve a világszemléletet tisztázó kérdések felvetésével éri el hatását. Ahogy Christoph Stückelberger és Frank Mathwig fogalmaz: „*az értékek nem úgy léteznek, mint a fák vagy a kávécsészék; nem így fordulnak elő a világban, hanem a világról szóló kommunikációban jelennek meg.*” Az értékek döntéshelyzetek és/vagy tudatosításuk közben jönnek napvilágra és a velük való munka segíti összerakni és értelmezni az életet, illetve segít az orientálódásban későbbi döntéseinkre nézve. A szentírási részek és a feladatok ebben nyújtanak segítséget. A reflexióra szánt idő és a személyes választ kívánó kérdések – akár egy másik személytől, akár a Bibliából kapjuk – segíthetnek reflektálni, életük eseményeit értelmezni, újabb célokat megfogalmazni.

A csoportos alkalmakon résztvevő hallgatók az alábbi témákat dolgozzák fel interaktív formában.

Témák:

1. Bevezető alkalom. Ismerkedés, keretek tisztázása, tematika áttekintése.
2. Autentikus én és autentikus találkozás. Egy autentikus személy magából fakadó természetességgel találkozik az emberekkel és vesz részt az élethelyzeteiben. Jellemzi az eredetiség, elfogulatlanság, spontaneitás és hogy tartással rendelkezik. Az autentikus személy azonosulni tud szerepével, melyekben az életét éli.
Kapcsolódó bibliai rész: Kánaai menyegző (Jn 2,1-11)
3. Testtudatosság. Egy olyan személy, akinek alapvető önbecsülése van, többnyire természetesen jó kapcsolatot ápol a testével is. Gondot visel, figyel a testére. Érzékeli a teste jelzéseit és azokra pozitív módon reagál is.
Kapcsolódó bibliai rész: A test a Szentlélek temploma (1Kor 6, 19-20)
4. Most élni. Ahelyett, hogy az ember a múlt vagy a jövő elszalasztott, vagy elszalasztani nem kívánt eseményein aggódik, a jelenben, az „örök most”-ban kell, hogy megélje azt, ami éppen történik benne vagy a körülötte. Ez ahhoz is hozzásegíthet, hogy meglássuk az életünk legapróbb dolgait is, és jobban örüljünk annak, amink van.
Kapcsolódó bibliai rész: Ne aggódjatok a holnapért (Mt 6,25-34)
5. Felelősséget vállalni. Az önbecsüléshez fontos, hogy teljes felelősséget vállaljunk magunkért és tetteinkért, és ne másokat vagy a körülményeket okoljuk, ezzel áldozat szerepbe hozva saját magunkat. Az alapvető önbecsüléssel rendelkező ember számol azzal, hogy szavai, gesztusai, tettei hatással vannak a körülötte lévőkre is
Kapcsolódó bibliai rész: Pilátus felelőssége (Jn 18,28-19,16)
6. Közösségben élni. A kapcsolódás utáni vágyunk egy életen át elkísér mindannyiunkat. Életünkben folyamatosan jelen van a részvétel (participáció) és az egyénné válás (individuáció) kettőssége. Egyfelől arra rendeltettünk, hogy kibontakoztassuk a bennünk lévő adottságokat, kiteljesítsük a létünket, kamatoztassuk a talentumainkat. Ugyanakkor arra is hivatottunk, hogy (résztellessünk másokat az életünkéből), megosszuk önmagunkat, mások gazdagítására váljunk és részesedjünk szűkebb és tágabb közösségünk életéből.
Kapcsolódó bibliai rész: Krisztus teste és tagjai (1Kor 12, 14-27)
7. Eredendően saját választások, döntések. A személyes felelősség része, hogy önmagunk választunk a saját, őszinte megítélésünk alapján. Még akkor is, ha a választás és a döntés felelőssége olykor félelmetesen nehéznek tűnik. Az alapvető önbecsüléssel rendelkező személy mérlegeli a választási alternatívákat hasznosság és a következmények megvalósulásának valószínűsége szempontjából is.
Kapcsolódó bibliai rész: Lévi elhívása (Mk 2, 12-17)

8. Kockázatot vállalni. Anélkül, hogy valamit kockára tennénk, nem lehetünk boldogok és nem lehetnek kielégítő, mély kapcsolataink. A valódi önbecsülés jól érzi magát a kockázatvállalástól, képes elhordozni a kockázatos helyzet érzelmi feszültségeit, izgalmait is.

Kapcsolódó bibliai rész: Péter halfogása (Lk 5,1-11)

9. Egyedül lenni. Az önmagunkkal való kapcsolatra, a magunkkal való belső találkozásra érdemes időt hagyni. Tudatosan kialakíthatjuk az egyedüllét lehetőségeit, ami az önreflexió egyedi lehetőségeit hordozza magában.

Kapcsolódó bibliai rész: Isten mindenütt jelen van (Zsolt 139)

10. Megérteni a saját érzéseinket. A jó belső önbecsülés többek között arról ismerszik meg, hogy az ember szabadon tudja kifejezni az érzéseit önmaga és mások számára is. Felismeri és képes reflektálni is azokra.

Kapcsolódó bibliai rész: Jézus megtisztítja a templomot (Mt 21,12-17)

11. Humor. Az ember önbecsülését mindenképpen erősíti, ha a problémáira és olykor saját magára is rá tud a humor és önirónia segítségével némi távolságból tekinteni. A nevetés a szabadság megélésének egyik lehetősége. Az általános önbecsüléssel rendelkező személyt az alapvető életöröm is jellemzi.

Kapcsolódó bibliai rész: Nyelvi humor (Ézs 5,1-7)

12. Záró alkalom. Összegzés, reflexió a félév témáira, értékelés.

Évközi tanulmányi követelmények:

Követelmények: aktív órai részvétel, és egy elsőre megadott szempontok alapján írt reflexiós dolgozat küldése 2022. május 20-ig.

Kötelező irodalom:

Johnson, Maarit: Önbecsülés és alkalmazkodás, Budapest, Eötvös Kiadó, 2008.

Peck, M. Scott: A járatlan út, Budapest, Park Kiadó, 2014.

Ajánlott irodalom:

Benner, David G., Az önismeret ajándéka, Budapest: Harmat, 2014.

Bodó Márta (szerk.), Testben élünk, Kolozsvár, Verbum, 2016.

Bonhoeffer, Dietrich: Szentek közössége, Budapest, Harmat, 1997.

Cloud, H. – Townsned, J.; Határaink; Harmat Kiadó; Budapest, 2020.

De Mello, Antony S.J, Kapcsolat; Korda Kiadó, Kecskemét, 2008.

Goleman, Daniel, Érzelmi intelligencia; Háttér Kiadó, 2008.

Guinness, Os: Az elhívás, Budapest, Harmat, 2012.

Gyökössi Endre: Magunkról magunknak, Budapest, Szent Gellért Kiadó, 1996.

Keller, Timothy, Az önmagunkról való megfélemezés szabadsága; Harmat Kiadó, Budapest, 2012.

Kovács Zoltán, Döntés vagy választás I-II, In Pályaválasztás, 1984/2, 1984/3.

May, Gerald: Függőség és kegyelem, Budapest, Harmat, 2006.

Nyitrai Erika, Az érintés hatalma, Budapest: Kulcslyuk Kiadó, 2011.

Orvos-Tóth Noémi, Örökölt sors; Kulcslyuk Kiadó, 2018.

Pál Ferenc: Tükör által világosan – Isten arcvonásai az önismeret fényében, Budapest, Kairosz, 2009.

Siba Balázs – Siba-Rohn Hilda: Élettérkép – Az élettörténeti munka elmélete és gyakorlata, Budapest, Kálvin Kiadó, 2020.

Szondy Máté, Megélni a pillanatot - Mindfulness, a tudatos jelenlét pszichológiája; Kulcslyuk Kiadó, 2012.

Thoma László, Füst, Harmat Kiadó, 2020.

Tóth László: Kritikai olvasás, kritikai gondolkodás, Debrecen, Pedellus kiadó, 2007.

Yancey, Philip: Mire megyünk Istennel? Budapest, Harmat, 2012.

HT RSVS129 – Latin nyelvgyakorlat

Tantárgy felelőse: Dr. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Kendeffy Gábor	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, latin	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A latin mondattani ismeretek elmélyítése, a szótározási és fordítási készség fejlesztése. A hallgatók ezen kívül megismerkednek a hétköznapi latin nyelv jellemzőivel, az ókori útleírás legfontosabb műfaji sajátosságaival és egy érdekes, Krisztushoz kapcsolódó történeti hagyománnyal, Abgar király legendájával, benyomást szerezhetnek az ókori keresztény zarándoklatok lefolyásáról, valamint az ókeresztény liturgia és katekézis legfontosabb jellegzetességeiről. A szöveg megismerése jó bevezetést nyújt a kollektív emlékezet (M. Halbwachs) és a kulturális emlékezet (J. Assmann) fogalmaiba.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kurzuson az Itinerarium Egeriae című ókeresztény, valószínűleg 4. sz-i írásból olvasunk részleteket. A hallgatók hétről hétre otthon feldolgoznak egy szakaszt a szövegből, amit az órán megbeszélünk, a hozzákapcsolódó nyelvtani anyagot gyakoroljuk, illetve új ismereteket is veszünk. A nyelvtan gyakorlását írásbeli házi feladatok is segítik.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az első kivételével minden órán lesz írásbeli feladat: a 2. órán összefoglaló dolgozat az eddig elvárható nyelvtanból, a 6. órán szótár nélküli fordítási dolgozat az addig olvasott szövegből; az utolsó órán fordítási és összefoglaló nyelvtani dolgozat; a többi óra elején rövid nyelvtani vagy szódolgozat. A félévi jegy az órai munka értékelése, valamint a dolgozatok osztályzatai nyomán fog megszületni. A nyelvismeret fejlesztése mellett a fő cél a keresztényüldözések korának megismerése.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Itinerarium Egeriae, 19., 45. és 46. fejezet http://www.hs-augsburg.de/~harsch/Chronologia/Lspost04/Egeria/ege_it00.html				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Györkösy Alajos: <i>Latin–magyar kézisótár</i> . Akadémiai Könyvkiadó, Budapest Finály Henrik: <i>A latin nyelv szótára</i> . Magyar Elektronikus Könyvtár Lewis and Short Latin Dictionary: http://www.perseus.tufts.edu/hopper/resolveform?redirect=true&lang=Latin Nagy Ferenc–Kováts Gyula–Péter Gyula: <i>Latin nyelvtan a középiskolák számára</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest				

HT LSVL025 – Német egyházi szaknyelv 1.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Szelényi Judit	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, német	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 1 zárthelyi, két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Német egyházi szaknyelv” tantárgy első része az egyházi szaknyelv alapjainak lerakását célozza. A tankönyvi anyag lehetővé teszi az egyházi, gyülekezeti élet, az istentiszteleti rend, az ünnepek, valamint az egyházi iskolák sajátosságainak megismerését német nyelvterületen. Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt. Megvalósítandó a kiválasztott bibliai történetek értő olvasása, valamint az egyházi sajtó és a kommentárok nyelvezetével való ismerkedés a fordítási feladatok révén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség alapjainak lerakása, mely bizonyos nyelvtani ismereteket feltételez. A beszédkészség fejlesztése. A hallgató legyen képes középhaladó szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákkal kapcsolatos beszélgetésekben részt venni.

1. Lektion 1. Vorstellung, Einführung in die Weltreligionen,
2. Das Vaterunser, Morgen-, Abend- und Tischgebete
3. Lektion 2. Die Eröffnungsveranstaltung
4. Vom Schätzesammeln, die wahren Werte
5. Lektion 3. Länder, Religionen, ausführlichere Vorstellung der Familie
6. Vom verlorenen Schaf
7. Lektion 4. Biblische Geschichten, Übersetzung, Vergleich mit anderen Übersetzungen,
8. Lektion 5. Wiederholung des Gelernten durch Teilsimulation
9. Lektion 6. Geburtstagsfeier
10. Jesu Geburt
11. Weihnachtsgeschichte - Übersetzung
12. Lektion 7. Feste im ganzen Jahr
13. Feste – Biblische Geschichte
14. Wiederholung, Abschlusstest

Évközi tanulmányi követelmények:

Folyamatos készülés (hétről – hétre)
Szóbeli prezentációk az adott témában
Fordítási feladatok egyházi szaklapból vagy kommentárból
1 zárthelyi

Kötelező irodalom:

Kötelező tankönyv és munkafüzet: Szilágyi – Thiering: *Der verborgene Schatz*, KRE, Budapest 2005.
Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

Német nyelvű Biblia olvasása
Egyházi lapok (pl. Kirchenzeitung) vagy kommentár olvasása

HT LSVL027 – Német egyházi szaknyelv 3.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Szelényi Judit	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, német	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 1 zárthelyi, két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Német egyházi szaknyelv” tantárgy harmadik része az egyházi szaknyelvi ismeretek bővítését és elmélyítését célozza. A tankönyvi anyag lehetővé teszi az egyházi, gyülekezeti élet, az istentiszteleti rend, az ünnepek, valamint az egyházi iskolák sajátosságainak megismerését német nyelvterületen. Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt. Megvalósítandó a kiválasztott bibliai történetek értő olvasása, valamint az egyházi sajtó és a kommentárok nyelvezetével való ismerkedés a fordítási feladatok révén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség, a nyelvtani ismeretek és a beszédkészség továbbfejlesztése. A hallgató legyen képes közép-haladó szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákkal kapcsolatban önállóan is kifejezni a véleményét.

1. Wiederholung der Zehn Gebote und der schon gelernten Gebete, Das Glaubensbekenntnis
2. Lektion 1. Die Abreise, Reisevorbereitungen, Reiseziele
3. Lektion 2. Die Arbeit und der Alltag eines Pfarrers / Priesters
4. Das Eisenbahngleichnis – Die Auslegung des Kästner Gedichtes
5. Lektion 3. Gottesdienst am Sonntag
6. Übersetzung: Unterschiede und Gemeinsamkeiten Evangelisch – Katholisch
7. Lektion 4. Die Kirchengemeinde, ökumenische Gebetswoche
8. Die Aufgaben der christlichen Erziehung
9. Übersetzung: Die vier Evangelien – Was man wissen sollte
10. Lektion 5. Kirchenbaukunst – Die Beschreibung meiner Kirche
11. Die Beschreibung unserer Gemeinde
12. Jesus Christus: wahrer Gott und wahrer Mensch
13. Wiederholung des Fachwortschatzes
14. Abschlusstest

Évközi tanulmányi követelmények:

Folyamatos készülés (hétről – hétre)
Szóbeli prezentációk az adott témában
Fordítási feladatok egyházi szaklapból vagy kommentárból
1 zárthelyi

Kötelező irodalom:

Szilágyi – Thiering: *Der verborgene Schatz*, KRE, Budapest 2005.
Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

Német nyelvű Biblia olvasása
Egyházi lapok (pl. Kirchenzeitung) vagy kommentár olvasása

HT LSVL014 – Angol egyházi szaknyelv 1.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Mile András	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, angol	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 2 zh., két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Angol egyházi szaknyelv 1” tantárgy első része az egyházi szaknyelv alapjainak lerakását célozza meg. A felhasznált anyag lehetővé teszi a keresztyény iratok, valamint azok kronológiájának megismerését (The Christian Documents – a suggested chronology); különös hangsúlyt fektetve a négy evangéliumra. (The Gospels: Are they true? Are they reliable? Why are there four?) Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt (Life in the time of Jesus). Jézus életének és tanításának bemutatása a négy evangélista és Pál apostol szerint (Different pictures of Jesus according to Matthew, Mark, Luke, John and Paul). Megvalósítandó a bibliai történetek értő olvasása, valamint az egyházi sajtó és a kommentárok nyelvezetével való ismerkedés a fordítási feladatok révén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség alapjainak lerakása, mely bizonyos nyelvtani anyag önálló feldolgozását vagy ismétlését is feltételezi, a beszéd-készség aktivizálása az olvasmányok megbeszélése és a prezentációk során. A hallgató legyen képes középfeladói szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákról önállóan beszélni.

1. Introduction. The English Bible (RSV, NIV, NKJV, GNB, etc.) and How to Use it
2. The Ten Commandments, The Lord's Prayer
3. The Synoptic Gospels
4. Sunday Morning Service / Mass; A church leaflet.
5. Jesus: His Life and Teaching
6. Jesus' Teaching in Parables.
7. Test-paper 1.
8. Conflict with the Authorities, Jesus on Trial
9. The Crucifixion: Why Did Jesus Die? Historical Details
10. Jesus' Resurrection and Ascension
11. The Picture of Jesus in Matthew, Mark and Luke
12. John's Reflective Picture of Jesus
13. Paul's Cosmic Picture of Jesus
14. Test-paper 2.

Évközi tanulmányi követelmények:

Folyamatos készülés (hétről – hétre)
Szóbeli prezentációk az adott témában
2 fordítási feladat egyházi szaklapból vagy kommentárból
2 zárthelyi

Kötelező irodalom:

Ábrahám K., és Egey E., (2001): *Learn from me* KGRE, Bp.
Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

Angol nyelvű Biblia olvasása (RSV, NIV, NKJV, GNB, stb.)
Egyházi lapok (pl. Life and Work) vagy kommentár olvasása

HT LSVL032 – Angol egyházi szaknyelv 3.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Mile András	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar, angol	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 2 zh., két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Angol egyházi szaknyelv” tantárgy harmadik része a keresztény egyház kialakulásával, terjedésével, hitvallásával, tanaival, valamint a vallásgyakorlás mikéntjével foglalkozik és kitér az egyes felekezetek közötti különbségekre is.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (ez utóbbi fejlesztését segíti a tankönyv hanganyaga), a fordítási készség alapjainak lerakása, mely bizonyos nyelvtani anyag önálló feldolgozását vagy ismétlését is feltételezi, a beszéd-készség aktivizálása az olvasmányok megbeszélése és a prezentációk során. A hallgató legyen képes középfeladói szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hanganyagként is megérteni, esetenként lefordítani, a megadott témákról önállóan beszélni.(900)

1. The Early Christian Church – Its Beliefs and Teaching
2. The Spreading Christian Church – Its Development
3. The Reformation; Further Divisions
4. Buildings for Worship
5. Leaders of the Church
6. Today’s Christian Church – Its Beliefs and Teaching
7. Test-paper 1.
8. The Trinity: The Three-in-One God
9. Holy Communion: The Last Supper and Modern Communion Services
10. Rites of Passage, Symbols, Sacraments
11. Christian Festivals, The Church’s Year
12. Using the Bible in Christian Life and Worship
13. The Ecumenical Movement and the World Council of Churches
14. Test-paper

Évközi tanulmányi követelmények:

Folyamatos készülés (hétről – hétre)
Szóbeli prezentációk az adott témában
2 fordítási feladat egyházi szaklapból vagy kommentárból
Két zárthelyi

Kötelező irodalom:

Ábrahám K., és Egey E., (2001): *Learn from me* KGRE, Bp.
Hangkazetta és videó az adott tankönyvhöz

Ajánlott irodalom:

Angol nyelvű Biblia olvasása (RSV, NIV, NKJV, GNB, stb.)
Egyházi lapok (pl. Life and Work) vagy kommentár olvasása

HT VPPG067 – V. év Ifjúsági munka blokk – 2022. március 1-4.

Időpont	március 1. kedd	március 2. szerda	március 3. csütörtök	március 4. péntek
8.30-10.00	Kapcsolódás a fiatalokhoz (Kerekes Szabolcs)	Keretezés: missziói szemlélet (Thoma László)	Vezetői önismeret (Thoma László)	Bibliodramatikus elemek használata az ifjúsági munkában (Thoma László)
10.00-10.30		szünet	szünet	szünet
10.30-12.00	Kapcsolódás a fiatalokhoz (Kerekes Szabolcs)	Kontextualitás az ifjúsági munkában: kulturális és életkori kontextualitás jelentősége, jelenléte az ifjúsági munkában (Thoma László)	Munkatársi csapat létrehozása és vezetése (Thoma László)	Bibliodramatikus elemek használata az ifjúsági munkában (Thoma László)
12.00-13.30	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>
13.30-15.00	Fiatalokkal határhelyzetben - táborozás, nomád élet stb. (Bede Kovizs Péter)	Az ifjúsági munka tervezése-elmélet, tervezési szempontok (Thoma László)	A konfirmáció, mint az ifjúsági munka része (Thoma László)	Lehetőségek a fiatalok közötti munkában: Bibliatanulmányozási módszerek, alternatív lehetőségek: Kereszt- kérdések, Alpha kurzus (Thoma László)
15.00-15.15	szünet	szünet	szünet	
15.15-16.45	Fiatalokkal határhelyzetben - táborozás, nomád élet stb. (Bede Kovizs Péter)	Az ifjúsági munka tervezése-elmélet, tervezési szempontok: gyakorlat (Thoma László)	Felnőtt fiatalok integrálása a gyülekezetbe (Thoma László)	

HT VPPG049 – V. év Hittanoktatási blokk – 2022. március 21-25.

Időpont	márc.21. hétfő	márc. 22. kedd	márc. 23. szerda	márc. 24. csütörtök	márc. 25. péntek
8.30-10.00		Gyermek-munka és gyermek-istentisztelet a gyülekezetben (Bölcsföldiné Türk Emese)	Szupervíziós tevékenységkísérés (Tóth János és Siba Balázs vezetésével) kezdés 9 órakor	Ötlettől a megvalósításig - kreativitás a hittanórán (Zimányi Noémi)	Kommunikáció és konfliktuskezelés a gyakorlatban (Bajnokné Vincze Orsolya)
10.00-10.30	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>
10.30-12.00		Kisiskolások hittanoktatása (Bölcsföldiné Türk Emese)	Szupervíziós tevékenységkísérés (Tóth János és Siba Balázs vezetésével)	Kézműves ötletek az imádságra neveléshez (Zimányi Noémi)	Erőszakmentes kommunikáció (Bajnokné Vincze Orsolya)
12.00-12.30	<i>áhítat</i>	<i>áhítat</i>	<i>áhítat</i>	<i>exhortáció</i>	<i>áhítat</i>
12.30-13.30	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	
13.30-15.00	Aktualitások az MRE katechézisében (Szászi Andrea)	Hittanoktatás az általános iskolában (Bölcsföldiné Türk Emese)	Kett-féle pedagógia a hittanórán (Sipos Edit)	Ünnepi kreatív ötlettár hittanórához és gyermek-istentiszteletre (Zimányi Noémi) Kezdés 14 órától!	Hermeneutikai szempontok a bibliai történetek feldolgozása során (Thoma László)
15.00-15.15	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>
15.15-16.45	IKT módszerek a hitoktatásban (Szászi Andrea)	A kooperációra nevelés lehetőségei a hittanórán (Bölcsföldiné Türk Emese)	A hit megélése és az alkotó közösség (Sipos Edit)	A bibliológ alkalmazása a hittanórán (Zimányi Noémi) Zárás 17.15-kor	A bibliai történetek üzenetének életkornak megfelelő feldolgozása (Thoma László)